

Smiley fylte nylig 20 år. Vi går ut fra at både jublanten og hans opphav, Scott E. Fahlman, feiret dagen med et bredt smil :-D. For smilefjeset er blitt et globalt ikon.

Smiley i tjue :)

Kronikk

BERIT SKOG
Førsteamanuensis,
Inst. for sosiologi
og statsvitenskap,
NTNU

Smiley representerer et felles symbolspråk for brukere av ulike typer digitale medier, som e-post og sms. Dessuten har smiley gjennomgått en kreativ utviklingsprosess etter den første versjonen :-). Smiley lever i dag sitt eget liv. Den finnes i ulike uttrykksformer, alt etter type sosial setting. Smiley fremstår dermed som en oppgående representant for sin generasjon.

Smiley kan beskrives som kombinasjoner av tegn for å vise emosjonelle ansiktsuttrykk. Den trykkes i sekvens på ei linje og leses sidelengs. Smiley finnes i positive varianter, som det ordinære smilefjeset :), eller det mer godmodige bamsesmilet :o). Flørtesmilet er en annen velkjent versjon ;). Smiley har også negative utslag, som symbolet for trist :-C. Paven har fått sin egen smiley: + { { { :-). Hver smiley kan altså oppfattes som en kode med en bestemt betydning.

Smiley er det hyppigst brukte symbolet i sms-språket. Hvorfor brukes dette tegnet på sms? Spørsmålet blir belyst med resultater og eksempler på tekstmeldinger fra en spørreundersøkelse gjennomført i Trondheim høsten 2005. Det fremgår at langt flere i alderen 13-15 år enn i alderen 25 år + bruker symboler, som smiley, i tekstmeldingene sine. Videre er det flere jenter enn gutter benytter seg av sms-språkets finesser.

Studien viser at sms oftest brukes til å lage avtaler og til å sende beskjeder. En tekstmelding som bekrefter en avtale, inkluderer gjerne en smiley: OK, da ses vi :). Smiley brukes her til å understreke selve budskapet. I tillegg formidles det en forventning om et hyggelig møte. Dette fremgår også av følgende sms: De e greit, møt mæ der :)

Sms har fått en sterk posisjon som flørtekanal. Om lag 65 prosent av deltagerne i studien har fått romantiske meldinger, 40 prosent sier at de flørter mer

Jubilant: Smiley er det hyppigst brukte symbolet i sms-språket – etter 20 år på «lufta».

enn ellers -, mens 25 prosent har invitert noen på date via sms. Også flørtemeldinger preges av et symboltungt smiley: Glad i deg :) . Smilefjeset markerer og forsterker det romantiske budskapet. Smiley anvendes også i hilsener på sms: Go helg! :). Og den tilfører oppmuntringsmeldinger en ekstra dimensjon: God bedring :). Smiley understøtter dermed innholdet i en sms, og har først og fremst en pragmatisk funksjon i en tekstmelding.

Smiley kan for det andre ha en sosial funksjon. Å kjenne betydningen av tegn og symboler på sms og å kunne turnere disse på en adekvat måte, kan være viktig for tilhørighet til ungdoms- og tekstmeldingskulturen. Som nevnt er det flere

unge enn voksne som benytter tegn og symboler i tekstmeldinger. Kunnskap om sms-språkets koder er en viktig lingvistisk kapital, som kan transformeres til symbolsk kapital ved at det gir anerkjennelse fra de øvrige innenfor det samme språksamfunnet (Jfr. Bourdieu 1995).

Dette innebærer også å være oppdatert på sms-språkets trender. Eksempelvis har smiley i årenes løp endret sin profil fra :-:) til :) . Å mestre sms-språkets koder kan følgelig generere sosial kapital og tilhørighet til et bestemt sosialt nettverk. Smiley fungerer dermed som en markør av den sosial identiteten til avsender av en sms. Den kan som vist over, også formidle en kjønns- og aldersspesifikk iden-

titet. Smilefjeset har som språkkode betraktet, også sin sosiolekt.

For det tredje kan smiley ha en kreativ funksjon. Den appellerer til innovatørene blant oss. Derfor finnes det symbol for tannregulering : - # og for party hele natten # -). I sommervarmen er smiley iført solbriller: 8-). Disse kreasjonene er sjelden ingredienser i en tekstmelding, men må betraktes som et resultat av en entreprenørgenerert lek over mobiltastaturet.

Smiley har for det fjerde en instrumentell funksjon. En velkjent strategi er å bruke dette tegnet for å understreke at en tekstmelding er ironisk ment. Dette fordi kommunikasjonen på sms har en annen karakter

enn når en er ansikt-til-ansikt. Vi mangler de clues som vi ellers anvender for å dekode et budskap, som ansiktssuttrykk, øyekast, mimikk. På sms har vi bare de visuelle effektene i teksten å støtte oss til. Smiley har følgelig inntatt rollen som «kroppsspråket» i tekstmeldingene. En annen type målrettet bruk av smiley er når en person ikke har mulighet til å ringe eller taste en lang melding, men likevel vil signalisere sin interesse. Da sendes en sms som bare består av en enkel smiley. Dette for å uttrykke omtanke; et implisitt «Jeg tenker på deg». Poenget indikerer at smiley også har en femte funksjon, nemlig den emosjonelle. Det skapes varme følelser når sms-en avrundes med en smiley og et hjerteteget <3. Det er altså et sett av faktorer som til sammen kan forklare hvorfor smilefjeset inkluderes i tekstmeldinger. Smiley har en egenverdi, utover å være en rituell avslutning av en tekstmelding.

Smiley får stadig nye bruksområder. På e-post er de normative grensene for smiley blitt forskjøvet. Tidligere ble symbolet brukt i kommunikasjonen mellom venner og kollegaer. Nå kan vi motta formelle henvendelser fra helt ukjente personer via e-post, signert med avsenders fulle navn – samt en smiley. Ikke at vi måper av den grunn :-O. På sms dukker smiley opp i stadig nye settinger, som i avanserte logoer. En person som avrunder tekstmeldingen sin med U, bruker en velvoksen smiley som et identitetssymbol og som sin spesifikke sms-signatur.

En av smileys viktigste egenskaper er evnen til å endre faset og uttrykk i takt med sin samtid. Ungdomskulturen har fått sin smiley med caps d :-). Og det ordinære smilefjeset har vært gjenstand for relativt omfattende nedskjæringer. Som vist over er nesen forsvunnet.

En rimelig konklusjon er følgelig at smiley er et levedyktig symbol. Det er dermed ingen grunn til å tie :-x når dette ikonet jubilerer. Derfor ifører vi oss en smiley-kreasjon som passer til vår spesifikke kontekst, og hilser jublanten med solbriller i pannen 8 :-) og et varmt glimt i øyet ;-).

Berit.Skog@svt.ntnu.no

Adresseavisen

Utgiver: **ADRESSEAVISEN ASA**
Industriveien 13 - Heimdal.
Postadresse: 7003 Trondheim

Sentralbord: 07200
Åpningstider ekspedisjonen:
Heimdal: Mandag-fredag: 08.00-16.00
Byen: Mandag-fredag: 09.00-16.00
Lørdag: 09.00-14.00

Kundeservice: 07200
Abonnement og annonser
Mandag-fredag: 06.30-17.00
Lørdag: 06.30-13.00

E-post:
kundeservice@adresseavisen.no
Telefax: 72 50 11 15

PFU

Adresseavisen er redigert på uavhengig grunnlag, i henhold til de prinsipper som er nedfelt i Redaktørplakaten, og i norske mediers etiske normer slik de er uttrykt i Vær Varsom-plakaten og Tekstreklameplakaten. Ansvarlig redaktør står etisk og rettslig ansvarlig for det redigerte innhold, overfor mediens selvjustis (Pressens Faglige Utvalg) og overfor lov og domstol. Dersom noen reagerer på innholdet oppfordres de til å ta kontakt med ansvarlig redaktør, Gunnar Flikke.

REDAKTØRANSVAR

Pressens faglige utvalg er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund, som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adresse: PFU, Rådhusgt. 17, pb 46 Sentrum, 0101 Oslo

Adresseavisens rettigheter: All utgivelse av stoff i Adresseavisens publikasjoner skjer kun i henhold til Adresseavisens generelle vilkår for rettigheter til stoff. Innsendt stoff honoreres i alminnelighet ikke, med mindre annet er avtalt. Publiseringsvilkårene gjelder for så vel honorert som ikke honorert stoff. Adresseavisen betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form fra Adresseavisens elektroniske redaksjonsarkiv eller andre databaser som Adresseavisen har avtale med. Dette innebærer også publisering på internett og lignende. Bruk av Adresseavisens stoff og annonser er ikke tillatt med mindre dette er hjemlet i lov eller særskilt avtale.